

Halászsati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

X. évfolyam

2009/
október

A Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsa
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Javaslatok a vízügyi tervekhez

Szabó Imre környezetvédelmi és vízügyi miniszter döntése alapján a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek társadalmi konzultációjának lezárási határidejét mindhárom szinten – országos, a négy részvízgyűjtő és a 42 tervezési alegység – 2009. november 18-áig meghosszabbították. A szóbeli konzultációk lefolytatását követően arra kéri a konzultációban résztvevőket, hogy további javaslataikat, szakmai álláspontjukat vagy az egyes kéziratokhoz kapcsolódó véleményüket minél hamarabb, legkésőbb november 18-ig küldjék el a tervezők részére írásban, hogy azokat a tervek továbbfejlesztése során figyelembe vehessék. A vélemények beküldésére kérjük, használják a www.vizeink.hu honlap Fórum felületét! Szükség esetén, a véleményeket postán is fogadják, az Óko Zrt., 1253 Budapest, Pf. 7. címen.

A honlapon az országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGYT) mellett megismerhető és véleményezhető a négy hazai részvízgyűjtő (Duna, Tisza, Dráva, Balaton) terv kézírata, valamint az ország területét lefedő 42 tervezési alegység terveinek kézírata, és a kapcsolódó mellékletek. A kisebb földrajzi területeket érintő intézkedési javaslatokat az érintett alegység terve tartalmazza. (Közvetlen linkek a honlapon a terv kéziratok letöltéséhez: Országos terv, Részvízgyűjtő tervek, Tervezési alegységek tervei.) A tervek készítői abban bíznak, hogy a véleményezési határidő meghosszabbítása lehetővé teszi az érintett társadalmi rétegek és szervezetek véleményének teljesebb körű összegyűjtését, hatékonyabb feldolgozását és beépítését a tervekbe, és hozzájárulhat a minden szempontból megfelelő és elfogadott vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítéséhez.

A szeptember 10-én, az Eben Hotelben tartott konzultáción *Orosz Sándor*, a Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsának ügyvezető elnöke – miután a felvezetőben az országgyűlés környezetvédelmi bizottságának alelnöként mutatták be – megerősítette, hogy a környezetvédelmi bizottság tárgyalni fogja a Víz-keretirányelvel kapcsolatos ügyeket. Megköszönte, hogy – a Balaton vízgyűjtő terület, alegység tárgyalásokon tett javaslata

alján – a halászok számára is külön rendeztek egy konferenciát, bár nem gondolt arra, hogy a horgászatot különválasztják a halászatról.

Az elnök szerint az Országos Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv kézírata arról tanúskodik, hogy készítői nem tisztázták, hogy mit is értenek halászat, halgazdálkodás alatt. A kéziratban leírtak szerint a halászat olyan mezőgazdasági vízkivétel, amely ipari szennyvízkibocsátást eredményez, egyébként pedig műszaki problémák sokaságát tartalmazza. Ha valakiben kétségek támadnának, nézze meg azokat a táblázatokat, amelyek a mezőgazdasági vízkivételről szólnak, s azokat, amelyekben az ipari szennyvízkibocsátásról esik szó. Egyik sem igaz.

Ma a halászatról anélkül, hogy pontos helyét tisztáznánk, nem lehet beszélni, s nem feltétlenül azért, mert az Európai Unió tagjai vagyunk, hanem mert külön TEÁOR-szám alatt tartják nyilván. Az uniós tagság annyiban is fontos, hogy az Európai Uniónak önálló halászati politikája van, s ez a közös Európai Halászati Alap segítségével valósul meg. A jogszabályok praktikusán külön szabályozzák a halászati tevékenységet, s bár a politika meghatározója a tengeri halászat szabályozása, ám az édesvízi halgazdálkodás által a magyar halászat is részese e politikának, pénzügyi

Tartalom:

A vizek halászsati és horgászsati hasznosításáról	3
A halszeretők fesztiválja	5
Több lábra állt a termelés Dinnyesen	6
Halgenomika műhelytalálkozó Keszthelyen	7

alapnak. Ugyanakkor a halászat nem szerepel a mezőgazdaságban, ami adott esetben óriási problémákat okoz.

Elfogadhatatlan, hogy a VKI hatálya ne terjedjen ki a halastavakra. A „csővégi” szabályozásból – ami jelenleg is a gyakorlat – nem kér a halászság. Annál is inkább nem, mert a halastavak nem üzemi területek, s a Nemzeti Halászati Stratégiában is azt deklarálta a szakma, hogy nem csak elkötelezett a környezetgazdálkodás, a természetvédelem, a biodiverzitás megteremtésében, fenntartásában, hanem hogy a vizek jó állapotát nem csak megteremtették, de folyamatosan fenn is tartják. A halastó a VKI besorolása szerint mesterséges víztest vagy erősen módosított természetes víztest, de találni olyan meghatározást is a VKI-ban, hogy oldaltöltéses tározó, amelyet szintén víztestként kezelnek. A VKI a víztestek azonos kezelését írja elő. Ha valami víztest, megilleti mindaz a védelem, a Nemzeti Halászati Stratégiával összhangban pedig az a fejlesztési elképzelés, amit a VKI előír. Ez a halastavak esetében – függetlenül a besorolástól – nem jelenik meg. Ha eldöntöttük, hogy a halastó víztest, adjuk meg neki mindazt, ami bármely más víztest esetében megadatik. Akkor is, ha egyébként vízhasználó is a halastó.

Ha a halastó víztest, akkor, mint a víz befogadójára gyakorolt hatást is vizsgálni kell, s ha probléma adódik, intézkedni kell. A halastó, mint befogadó, kapja meg ugyanazt a védelmet, mint amitől a nála lévő kifolyónál befogadó víztestet akarják megvédeni. Milyen kifolyó a halastó? Ha lecsapolnak egy nem „halas” tóként üzemelő víztározót, akkor a víz mindenféle értelemben rosszabb minőségű, mint egy

(Folytatás a 2. oldalon)

Javaslatok a vízügyi tervekhez

(Folytatás az 1. oldalról)

halastó esetében. De szól a VKI értelmezése számtalan diffúz forrásról is. Ha a halastó víztest, miért is nem az ő javára fogalmazzuk meg a parti védősáv kialakításának kérdéseit? Nagyon-nagyon elhanyagolható az egészhez képest a halastavakból származó szerves és szervetlen tápanyag mennyisége, sőt általában kevesebb a kibocsátás, mint befogadáskor. De ezt miért is tekinthetik úgy, hogy a halastóból származik? Mert soha semmilyen mérés nem vonatkozik arra, hogy milyen volt a vízminőség, ami oda bement! S ami a halastóban történik vízjavításként, azt nem ismeri el a hatóság. A halastavi gazdálkodás nem környezetszennyező tevékenység, tehát a halastóból kijövő víz minősége nem a halastavi tevékenység okán nincs megfelelő állapotban.

A víztestekről szóló táblázatokban sorra rendre extenzív és intenzív halgazdálkodást szerepeltetnek. De milyen alapon? Mind a 24 ezer hektár ma működő halastó extenzív halastavi gazdálkodási keretek között működik. A probléma az, hogy a VKI magyar készítői ezt nem tudják. S ez nagy baj, mert a VKI tervezetében közreműködő sok-sok ember sem tudja ezt, s ez a természetvédők szerint is komoly gondot jelent. A halastavaknál ugyanis az európai védett madárállomány negyedét tartják el (idézet a természetvédőktől), így szolgáltat a természetvédelemnek is. Ezen túlmenően a kárókatona külön problémaként jelenik meg, sajnálatos, hogy a róla készült fényképpel az egyik sikeres természetvédelmi akciót jelképezik. Ma már látszik, hogy ez volt az egyik balfogása a nemzetközi környezetvédelemnek. Sem az a körülmény, amit az extenzív halgazdálkodás nyújt, sem azok a körülmények, amelyek védendő természetvédelmi értékeket tartalmaznak (s ezt a VKI is megnevezi), nem jelennek meg az anyagban. A 24 ezer hektár extenzív halastavat meg sem említik az anyagban.

A halastavak mezőgazdasági vízkivételezők. De ez nem kivét, hanem víztárolás, mégpedig az a fajta víztárolás, amit másik ágon a VKI – nagyon helyesen – vízvisszatartás címen előír és szorgalmaz. Azt senki nem állítja, hogy a tárolás ne hordozna minőségi problémákat, de ez egészen más-fajta megközelítése a kérdésnek, mint a mezőgazdasági vízhasználat, amelynél minden köbméter után fizetni kell. S amikor ezt a vizet visszaadja a halastó, akkor még szennyvízbírságot is fizetni kell, holott a VKI céljainak megfelelően hosszan tárolták, és ennek megfelelően vizes élőhelyet tartanak fenn a tógazdák.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés folyamatában született valamennyi dokumentum és tervezet halászati, halgazdálkodási szempontból koncepcionálisan hibás, ezért

elfogadhatatlan. Mivel az egyik legnagyobb (mezőgazdasági?) vízhasználatról, s a vizes élőhelyek igen jelentős területéről van szó, ez a koncepcionális hiba rányomja bélyegét a tervek és a tervezés egészére, vagyis veszélyezteti a tervek megalapozottságát, elfogadhatóságát, s mindezekben keresztül a VKI magyarországi végrehajthatóságát. Amennyiben a tervkészítők elfogadják a koncepcionális hiba tényét, és hajlandóak a változtatásra, akkor van remény a dokumentumok és a tervek kijavítására, és megfelelő időben történő átdolgozására. Ha nem fogadják el, akkor nincs esély Magyarországon egy normális VKI végrehajtására. Ennek érdekében a magyar halászság szeretne egy elfogadott vízgazdálkodási tervet, a részvízgyűjtőkre vonatkoztatott tervek, megalapozott intézkedéseket, s ennek érdekében javasolják egy kis létszámú munkabizottság létrehozását, amely képes végrehajtani a koncepcionális és szövegszerű változtatásokat, mégpedig valamennyi dokumentumban.

Az extenzív haltermelés mellett jól megfér a vizes élőhely kialakítása is

Végezetül: a halastavak rendelkeznek a jó ökológiai potenciállal, azzal, ami a VKI célkitűzései alapján a 2015-ös és további határidők szerint elrendő a hazai vizeken. De veszélyeztetve van a forrás, aminek a segítségével a tógazdák ezt meg tudják teremteni. Ezért is lenne fontos, hogy a VKI magyarországi végrehajtásával foglalkozó valamennyi dokumentum rögzítse, hogy az extenzív halastavi agrár-környezetgazdálkodási programot folytatni kell, s az ehhez szükséges támogatási fedezetet meg kell teremteni. A halászság ugyanis a jelenlegi állapotokat szeretné fenntartani.

S hogy nem udvariatlanság a Haltermosoz részéről a VGYT átdolgozását javasolni, álljon itt egy idézet egy a 2007. március 10-én kelt levélből, amelyet az akkori KvVM miniszter, *Persányi Miklós* kapott kézhez.

„A magyar halászság elkötelezett a Keretirányelv céljainak megvalósításában (felszíni vizek védelme, valamint a vizek kémiai és ökológiai minőségének javítása). A védett víztestek körébe a mesterséges felszíni víztestek, vagyis a halastavak is beletartoznak, így ugyanolyan védelmet kellene kapniuk, mint amit a természetes víztestek élveznek, mert ugyanolyan befogadók, mint az előttük és utánuk elhelyezkedő más vizek. Így járnak el az EU többi tagállamában. Magyarországon sem veszélyesebb vízhasználat a tógazdaság, mint Németországban, Franciaországban, Lengyelországban vagy Csehországban. Az EU Víz-keretirányelv ezen alapvető elveinek a magyar jogszabályok a halastavak esetében nem felelnek meg. Így állhatott elő az a helyzet, hogy a természetvédelmi, a környezetvédelmi és a vízgazdálkodási szempontból pozitívumokat felmutató halastavi gazdálkodást – ahol mind a vízminőség javítása, mind pedig a biodiverzitás növelése jellemző – az említett jogszabályok

szerint a hatóságok szennyvizet eredményező vízhasználatnak minősítik és így is kezelik. E minősítésnek súlyos kihatásai vannak a más jogszabályokban (is) megjelenő vízminőségi és környezetvédelmi kötelezettségek terjedelmére és tartalmára. A helyzet megváltoztatását célzó korábbi javaslataink – érdemi ellenérvek nélkül – nem vezettek eredményre. Megítélésünk szerint nem tartható fenn az a kettősség, hogy az egyik legsikeresebb agrár-környezetvédelmi program szereplőit a tárca környezetszennyezőnek tekintse.”

Orosz Sándor legvégül azt kérte, hogy a kellő időben jelzett, eddig mindenféle megfontolás nélkül elvetett, mind a halászság, mind a VKI szempontjából fontos javaslatok érvényre jussanak.

H. Gy.

A vizek halászati és horgászati hasznosításáról

Magyarországon a rendszerváltást követően a mezőgazdasági vízfelhasználás (ideértve mind az öntözési célú, mind a halastavi vízfelhasználást) szerkezetében és volumenében jelentős változás következett be. A szárazföldi kultúrák öntözésére felhasznált víz mennyisége 1990-től 29 százalékra esett vissza (470 millió m³-ről 137 millió m³-re). A halastavi vízfelhasználás volumene ezzel szemben csak kis mértékben csökkent (cca. 2%-kal), 337 millió m³-ről 332 millió m³-re. A vízfelhasználás jelentős mértékű visszaesése azt eredményezte, hogy a felszíni vízi műtárgyak kihasználása is nagymértékben csökkent. Ez a korábban nagyobb vízszállításra tervezett rendszer állagromlásához, ezzel együtt a szolgáltatott víz költségeinek aránytalan emelkedéséhez vezetett. Megállapítható, hogy a felszíni vízkészlet-gazdálkodásban a halastavi vízfelhasználás arányai növekedtek, a mezőgazdasági vízfelhasználáson belül meghatározóvá vált, azaz jelentős költségviselő.

A halastavi haltermelés jellegében, komplexitásában alapvetően különbözik a klaszikus állattenyésztési ágazatoktól, emiatt vízgazdálkodási szempontból nem értékelhető egyszerűen az input-output alapján. A tógazdálkodásnak gazdasági szerepén túl jelentős természetvédelmi, vízgazdálkodási, és társadalmi szerepe van. A megfelelő – természeti erőforrást megújító – halgazdálkodási technológia alkalmazása kiemelt jelentőséggel bír ökológiai, természetvédelmi, vízgazdálkodási, és társadalmi szempontból egyaránt.

1. A halastavak alkotta vizes élőhelyek Magyarországon kiemelkedő természetvédelmi értéket tartanak fenn. Legnagyobb, európai jelentőségük a vízhez kötődő madárpopulációk költő-, pihenő-, és nem utolsósorban táplálkozóhelyeinek fenntartásában van. A halastavak természetiérték-fenntartó potenciálja alapvetően a gazdálkodás gyakorlatán alapul. Megállapítható, hogy a jelenlegi jó tógazdálkodási gyakorlat megszűnése az adott halastavi rendszerhez kötődő természeti értékek csökkenését eredményezi!

2. A vízrendezések következményeként jelentősen lecsökkent Magyarországon a vizes élőhelyek kiterjedése. A mélyebb fekvésű, mezőgazdasági hasznosításra többnyire nem, vagy csak korlátozottan alkalmas területeken kialakított halastavak jelentős kiterjedésű vizes élőhelyeket alkotnak. A halászati statisztika alapján Magyarországon jelenleg cca. 24 000 ha kiterjedésű működő halastó terület található. Figyelembe véve a technikai adatokat, a halastavak éves vízfelhasználása cca. 430 millió m³. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a tógazdaságok jelentős mennyiségű (cca. 200 millió m³) téli vizet tározhatnak,

amellyel jelentősen csökkenthető az éven belüli aszályos időszakok vízhiánya. A tógazdálkodás szerepe tehát a vízgazdálkodás tekintetében is többrétű. A halastavak legnagyobb jelentősége a felszíni vizek vízszatartásában van. Ennek jelentősége azonban sajnos még ma sem kap kellő hangsúlyt! A vízvisszatartás eredményeként a halastavak vize kedvezően befolyásolja környékük mikroklímátikus viszonyait. Emellett előnyös a talaj vízszint tartásában. A termelés sajátosságainak köszönhe-

Vidra, a vizes élőhely egyik lakója

tően a tavak alkalmasak bizonyos korlátok között a belvíz befogadására, ezzel hozzájárulva a térség belvíz problémáinak költségghatékony megoldásához.

3. A halastavak léte mára egyre nagyobb társadalmi értékkel is bír. A vizesélőhelyek jelentette természeti környezet, illetve az erre az adottságra az elmúlt években felfűzött horgászati és ökoturisztikai attrakciók a hazai turizmuson belül folyamatosan növekvő részt kapnak. A megfelelő technológiával működtetett halastavak jelentősek az egészséges környezetre vágyó emberek

rekreációs célterületeiként. A kisebb halastavak horgászati hasznosítása emellett jelentősen hozzájárul a természetes vizek horgászati terhelésének csökkentéséhez is. Természetesen a társadalmi szerep kapcsán nem hagyható figyelmen kívül az a tény sem, hogy a tógazdasági vállalkozások jelentősnek tekinthető munkaadóként jelennek meg a többnyire magas munkanélküliségi rátával jellemezhető vidéki területeken. Emellett a helyi adók befizetésével hozzájárulnak a vidéki települések gazdasági fennmaradásához.

Jelenleg a vízszolgáltatás rendszere többrétű problémával terhelt. Ezekre vonatkozóan az alábbi megállapításokat lehet tenni:

1. A halastavi vízszolgáltatást nem lehet egyszerű gazdasági eseményként kezelni, mivel a gazdálkodó olyan mértékű természetvédelmi, vízgazdálkodási, és társadalmi értéket teremt, ami jelentősen meghaladja a haltermelés gazdasági értékét. Ugyanakkor ennek az értékhalmozásnak az előállítási költsége, illetve a természeti értékek fenntartása kapcsán jelentkező korlátozások ódioma kizárólag a gazdálkodót terheli, miközben az értékekből alapvetően nem ő, hanem a társadalom más szereplői részesülnek.

2. Világjelenség a fokozódó édesvíz hiány, így az országban visszatartott víz és az azzal való gazdálkodás felértékelődött. A jelenlegi vízszolgáltatás intézményi rendszere már nem felel meg a mai követelményeknek. Ezen belül az alábbi gyakorlati problémák vetődnek fel:

- A vízszolgáltatás esetenként több szolgáltatói láncszemen keresztül jut a halastavi felhasználóhoz, ami jelentős ár-érték aránytorzulást okoz.

- A vízszolgáltatás alapvetően nem piaci alapon történik, hiszen a szolgáltatók érdekérvényesítő képessége összehasonlíthatatlanul

nagyobb, mint a gazdálkodóké. Ezt bizonyítják a diktátumszerű vízszolgáltatási szerződések, ahol a szolgáltató a jogszabályok ellenére gyakorlatilag tetszőleges árszintet határozhat meg, így akár egyazon vízkivételi helyen – piaci szempontból nem magyarázható – több mint tízszeres árkülönbségek is előfordulhatnak.

- A vízszolgáltatási rendszerekben a vízminőségi problémák nem kezelhetők.

- A vízdíj nem a szolgáltatott víz, hanem magának a szolgáltatásnak a díja. Azonban szolgáltatás tartalma nem minden esetben

tisztázott, és nem veszi figyelembe a szolgáltatást igénybe vevő tárgyi és személyi hozzájárulását.

• A felszín alatti vízkészlet halászati célú felhasználása a vonatkozó jogszabály szerinti VKJ-mentessége a rendelet mellékletében (kitöltési adatlap) nem jelenik meg.

A halászati ágazat részéről megfogalmazott problémák kezelése érdekében az érintett felek – a KvVM Vízügyi szakállamtitkárság, FVM Agrárgazdasági szakállamtitkárság, Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa – bizottságot hoztak létre. A bizottság az alábbi javaslatokat fogalmazza meg.

1. A téli víz halastavi használatának lehetősége

• A bizottság a téli víz hasznosítását fontos célnak tekinti, annak halastavi hasznosításával egyetért.

• A téli víz befogadása mellett az év egyéb időszakaiban is lehetőséget kell teremteni a belvizek – továbbiakban fölös vizek – hasznosítására.

• A fölös vizek térítésmentes igénybevételéhez feltételként lehet szabni:

– A vízhasználók vállalják a rendszerben a vízszolgáltatás miatt szükségessé váló többletköltségeket (műtárgyak jégmentesítése, tisztítása stb.).

– A vízhasználó a víztározásból származó vizek továbbadásáért – a közvetlen költségeken túl – nem számíthat fel díjat.

• Mivel a fölös vizek halastavi befogadása a szolgáltatók szempontjából a jelen liberalizált szolgáltatási rendszerben bevételkiesésként jelentkezik, a bizottság véleménye az, hogy a fölös vizek befogadása csak a mezőgazdasági célú vízgazdálkodás finanszírozási rendszerén belül valósítható meg. Ennek elvi alapját annak a fenti pontokban részletezett társadalmi hasznossága jelenti.

• A finanszírozási rendszer kidolgozása érdekében komplex elemzést kell végezni, hogy a fölös vizek befogadásának milyen gazdasági hatása van a különböző szektorhoz tartozó szolgáltatók körében.

• Ki kell dolgozni a létrehozandó finanszírozási rendszer gazdasági és jogi hátterét. Meg kell határozni a rendelkezésre álló és a szükséges forrásokat, és azok helyét.

Jó étvágyuk van

A szolgáltatási díjak aránytalanságának kérdésköre

• Felül kell vizsgálni a több áttétellel működő szolgáltatásokat, illetve az ezzel kapcsolatos jogszabályok módosítását elő kell készíteni.

• Ki kell dolgozni a különböző szolgáltatási szektorokban alkalmazható egységes elveket és szabályozást, kiemelten a költségzintekre, az általános költség tartalmára, a monopólium helyzet kezelésére.

• Meg kell határozni az állami szerepvállalás területeit.

• Ki kell dolgozni a végrehajtáshoz szükséges jogszabályok módosítását (pl. a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre

Mire lesz pénz 2010-ben?

A 10/11/03 Halászati Operatív Program jogcímcsoport kiadásaira 2010-ben 2040,0 millió forint fordítható, amelyből az EU által biztosított támogatás 1530,0 millió forint, a nemzeti társfinanszírozási rész 510,0 millió forint. A támogatás összetétele: 75% uniós, 25% hazai forrás. Az Európai Bizottság 2008. szeptember 8-án hagyta jóvá az Európai Halászati Alapból származó közösségi támogatással összefüggő magyarországi operatív programot. A Nemzeti Halászati Stratégiai Terv (NHST) és a társfinanszírozott támogatások felhasználásáról szóló Halászati Operatív Program kiemelt feladata a rossz műszaki állapotban lévő halastavak rekonstrukciója, illetve a kínálat bővítése érdekében új, intenzív halnevelő üzemek létesítése és a halfeldolgozás fejlesztése. A halastavakon a közvetlen étkezési célú haltermelésen kívül egyre nagyobb szerepet kap a természetes vizek telepítéséhez szükséges ivadék- és növendékhalak előállítására. A természetes vizek hasznosításában növekszik a horgászati, rekreációs jellegű halgazdálkodás szerepe.

A Halászati Operatív Program 2010. évi költségvetésének tervezése során a programban megállapított uniós kötelezettségvállalásokhoz tartozó nemzeti forrásrész került meghatározásra. Az n+2 szabály lehetővé teszi a 2008. évre megállapított (5 456 086 EUR) keretösszeg 2010-ben történő felhasználását. Jelenleg folyamatban van az ÜMVP-hez hasonló, 20%-os előlegkonstrukció kidolgozása, melynek igénybételére 2010-től lenne lehetőség. Az előlegfizetés kizárólag nemzeti forrásból valósul meg.

A 13/4 Halgazdálkodási bevételek döntő része az állami halász- és horgászjegyek díjbevételeiből (200,0 millió forint), valamint a halászatfejlesztési hozzájárulásból és a kiszabott halvédelmi bírságokból (60,0 millió forint) származik. Az állami halász- és horgászjegy valamint a bírságok megfizetését a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény és végrehajtási rendelete írja elő.

és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló Korm. rend. módosítása, a Vg. Tv.-ben felhatalmazás)

• Meg kell újítani az adatszolgáltatás rendszerét és jogszabályi hátterét.

• A vízszolgáltatás kérdéskörét – ahol lehetséges – egységes szerkezetben kell kezelni az érdekeltségi hozzájárulással.

• Rendezni kell a csatornák tulajdonviszonyait.

• A felszín alatti vízkészlet halászati célú felhasználása a vonatkozó jogszabály szerinti VKJ-mentességét érvényesíteni szükséges a rendelet mellékletében.

Idén csaknem tíz milliárd forintra pályáznak a halászok

Az első kérelembenyújtási időszak alatt a vártnál több igény érkezett a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz (MVH) a haltermelés, a halfeldolgozás és a természetes vízi halászat fejlesztését célzó beruházások támogatásáról. Jelenleg körülbelül 400 olyan halászati vállalkozás működik Magyarországon, amelyek eséllyel pályázhatnak ilyen uniós pénzre az Európai Halászati Alapból. Az idén meghirdetett támogatásra ebben az évben 78 kérelem érkezett, s ha ezek az elképzelések megvalósulnak, akkor az elkövetkezendő két évben hozzávetőleg tíz milliárd forint nagyságú beruházással gyarapszik itthon a halászati ágazat.

Egyébként 2013-ig minden évben április 1-jétől május 31-éig lehet kérelmeket benyújtani többek között új haltermelő telephely létrehozására a hozzá tartozó infrastruktúrával együtt. A támogatás igénybe vehető halszállító gépjármű

beszerzésére, környezetterhelést csökkentő és munkakörülményeket javító beruházásokra is. Az uniós a hétéves programra 34,8 millió eurót biztosít hazánk számára, s ez az összeg a nemzeti hozzájárulással kiegészítve 46,8 millió euróra, azaz mintegy 13,3 milliárd forintra emelkedik.

Az első évben a legtöbb kérelmet, egészen pontosan hetvenötöt az akvakultúra beruházásainak támogatására adták be. Az erre igényelt pénzügyösszeg nagysága meghaladja az ötmilliárd forintot. A halfeldolgozásra és az értékesítésre az igények száma mindössze három volt, 151 millió forintos támogatási összeggel. A természetes vízi halászatra senki nem kért támogatást. A támogatási kérelmek feldolgozása már megkezdődött a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnál. Az első kifizetési kérelmeket 2009. december 1–31. között lehet beadni.

(MTI)

A halszeretők fesztiválja

A Szegedfish Kft. a kezdetek óta támogatja a Nemzetközi Tiszai Halfesztivál megrendezését. Az idei – amelyet szeptember 3–6. között rendeztek, hagyományosan a Tisza két partján – a 13. volt a sorban. Az ilyen rendezvények – ma már több mint száz helyi halfőzésre kerül sor évente az ország minden pontján – jól szolgálják a halételek népszerűsítését, hiszen ezeken a napokon a hal a főszereplő. Legalábbis más rendezvényeken. Szegeden ugyanis – s erről a Szegedfish Kft. vajmi keveset tehet – a résztvevők sátrai között el- és megszaporodtak a politikai feliratot hirdető főzőhelyek. A FIDESZ, az MDF-, az SZDSZ-, az MSZP-sátor mellett a Magyar Cselekvők Pártja és a Jobbik sátra is feltűnt. Mit feltűnt: a legnagyobb tömeget vonzotta, ugyanis a bíróság által betiltott magyar gárda néhány tagja (egy őrsnyi) egyenruhában feszítve felvonult, miközben Morvai Krisztina EP-képviselő szólt híveihez. Ezzel pedig a halászlé fesztivál is politikai színezetet kapott – holott csak jó és kevésbé jó halászlét ismer a magyar.

Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója szerint az a fontos, hogy a 13. fesztiválon is óriási volt az érdeklődés. A halászlé és a különböző halételek valójában hungarikumnak számítanak, s aki Szegedre jön, kötelességének érzi, hogy megkóstolja a halászlét, a sült halat, a harcsa- és ponty-pörköltet, és még sorolhatnánk. Az országhatáron túlról is szép számú, most már visszatérő, közönséggel találkozhatunk. A Szegedfish Kft. szervezésében 500-550 főt látnak vendégül ezen a napon, s a város krémje mellett a szegedi Rotary Klub és Lyons Klub tagjai is – ők a tehetősebb polgárok közé tartoznak, ugyanis mindkét klub a rászorultak segítségét tűzte ki működése céljából – jelen voltak. Mindkét klub egyébként szoros kapcsolatokat ápol határon túli hasonló szervezetekkel, így természetes, hogy a cambridge-i, a fiumei és a szabadkai Rotary Klub képviselői is a bográcsok mellé álltak és főzték a halat.

A Szegedfish Kft. sátránál hosszú sorok kígyóztak, türelmesen várták a kóstolót, mégpedig jó hangulatban. A vendégek között aligha találni olyan embert, aki ne szeretné a halat, s az is a cél, hogy új halételekkel ismertessék meg a jelenlévőket. Az sem titkolt szándék, hogy ne csak ezen az egy napon fogyasszák a halételeket, hanem az év többi napján is. A Tisza-parti rendezvény már négy naposra bővült, s e napokon összességében 20–25 tonna halat főznek meg, szolgálnak fel. A vetélkedés – ki tud jobb halászlét főzni a másiknál? – itt is folyik, a baráti társaságok meglátogatják a másik standját, és megkóstolják a pálinka mellett a halászlét, vagy éppen a sült kárászt is, és véleményezik a kóstoltakat. Senki nem akar lemaradni a másiktól, így évről évre egyre jobb és jobb halételek készülnek.

Szegeden egyébként is szeretik a halat, hiszen míg az országos halfogyasztás éves szinten egy főre vetítve 4,2 kilogramm,

addig a Tisza-menti városban 15-20 kilogramm között mozog. A térségben hagyományosan nagy halfogyasztó népség lakik, s a Szegedfish Kft. tavainak megépülése is ennek köszönhető. A szegedi halgazdaságot azért építették meg, mert a folyó szabályozása után a természetes hozam jelentősen lecsökkent, s a város halellátása igé-

Sztanó János és Ladányi János is osztogatta a halászlét

nyelte egy haltermelő bázis meglétét. Ezért határozta el az 1930-as évek legelején, hogy megépítik a halastórendszert, amely már a második évben termelt halat, s azóta is jövedelmezően működik. Az idei „terméssel” sem lesz probléma, az ügyvezető igazgató szerint egy jó közepes, vagy annál jobb lesz a hozam. A halak szépen fejlőd-

Sztanó János ügyvezető igazgató

tek, híztak, a megmaradás is megfelelő, így várhatóan az év végi eredmények sem alakulnak rosszul. De a végső értékeléssel korai még előhozakodni. Egy biztos: a két éve megépített feldolgozóban dinamikus a fejlődés, ami annak köszönhető, hogy a pontyot filézve adják a vevőknek. Így, azok is nyugodtan fogyaszthatják a halászlét, akik korábban félték a szállkától.

A cég műszaki-technikai fejlesztése folyamatosan napirenden szerepel. A pályázati időszak nemrég zárult le, s a Szegedfish is beadta a kérelmet több jogcímmel: a technikai fejlesztések mellett az infrastruktúra fejlesztését is szeretnék megvalósítani. Ami zavaró a pályázati rendszerben – s ennek Sztanó János többször is hangot adott – az, hogy az agrár-környezetgazdálkodási támogatásból kimaradt a halászati ágazat. A környék nem halas gazdaságainak a vezetői nem is értik, hogy a vizes élőhelyek mindegyike (mocsár, nádas, rét stb.) szerepel a programban, de a halastó, ahol a legnagyobb a védett populáció, kimaradt a felsorolásból. Jó lenne ez ellen tenni valamit, mert nagy érvágás ez a tógazdáknak. Nem véletlen, hogy a Hortobágyi Halgazdaság vezetőjével, Puskás Nándorral közösen levelet írtak a Haltermosznak, hogy tegyenek meg mindent az akg pénzügyi forrásának a megteremtéséért. A két tógazdaság méreteinél fogva meghatározó szereplője az ágazatnak, s náluk jelentős összegeket tesz ki a vizes élőhelyek fenntartása, megőrzése, a madarak által okozott károk mértéke. Kompenzáció nélkül nem lehet hosszabb távon megőrizni ezt a gazdag biodiverzitást. A Szegedfishnél a Magyar Madártani Egyesület munkatársai folyamatosan mérik –szinkronszámlálással – a védett és nem védett madarak kártételét, takarmányfogyasztását, s ez éves szinten eléri a 60-70 millió forintot. Az élőhelyek fenntartására szükség van, a védett madarakat nem akarják a halászok zavarni, de a költségek elviselése egyedül nem megy.

H. Gy.

Több lábra állt a termelés Dinnyésen

A legutóbbi küldöttgyűlésen nem csupán a felügyelő bizottság, hanem több szakember is megdicsérte a Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság tavalyi teljesítményét. A tógazdaság vezetője, Szabó Krisztián fiatal szakember hét évvel ezelőtt (31 éves), a gödöllői egyetem elvégzése után itt kezdte szakmai pályafutását. Akkor a gazdaság vezetője a csupán névrokon Szabó Róbert volt, aki még azon a nyáron Akasztóra távozott. Szabó Krisztián eleinte megbízott, később kinevezett vezetőként már teljes felelősséggel vitte, viszi a gazdaság ügyeit.

Az elmúlt hét év kiváló tanulói volt Szabó Krisztián számára. Pestiesen szólva, ezen időszak alatt belenőtt a kabátba, megtanulta irányítani, vezetni a 110 hektáros gazdaságot. Az egyetemi padosorban csak az elméletet sajátíthatja el a fiatal, a gyakorlatot csak az életben szerezheti meg mindenkinek.

A kezdetek nehéz időszakot jelentettek, mert nem voltak olyan mentorok, akik fogták volna a fiatal szakember kezét, árulta el Szabó Krisztián. Rövid volt az idő, amit Szabó Róberttel eltöltött, gyorsan jött a váltás, fél év kevés volt a tapasztalatok átadására. De miután gazdaságvezető léte sem szégyellt kérdezni, máig tartja a kapcsolatot az előddel. Dinnyés egyébként is alkalmas arra, hogy a tógazdálkodás minden ágába beletanuljon a szakember. Itt a szaporítástól az előnevelésen át az egy- és kétnyaras, valamint a piaci ponty termeléséig mindennel foglalkozni kell, így szinte a teljes vertikum megtalálható.

Mi változott az elmúlt évben a korábbiakhoz képest? Sok összetevője van a pozitív változásoknak, jelentette ki a gazdaságvezető. Hét év alatt gyűlt a tapasztalat is, de ami az elmúlt évek teljesítményére rányomta bélyegét, az az első évi madárkár. Harminc hektáron több mint 10 millió forintos veszteség érte a gazdaságot, amit csak öt-hat év alatt lehetett kigazdálkodni. Ezt súlyosbított,

hogy Dinnyés nem kap elegendő vizet a tavakba, amelyek sekély vizűek, s ivadéknevelés céljából készültek. Ha kevés a víz, akkor a tavak felülete ugyan látszólag nem csökken, de a halak élettere beszűkül. Ezt viszont a súlygyarapodás sínyli meg, nem beszélve arról, hogy a sekély vízből a madarak könnyebben lakmározhatnak a halakból. Márpedig rengeteg madár érkezik évről évre a tógazdaság területére, s nem a kormorán, hanem a szürke gém, a kócsag okozza a legtöbb problémát.

A körülmények kényszerítő hatására változtattak a termelés struktúráján. Az ivadéknevelés kissé háttérbe szorult, s a jobban őrizhető tavakra korlátozták ezt a tevékenységet, a nagyobb tavakban – főként a vízhiányos területeken – piaci haltermelés folyik. Méghozzá olyan kitelepítéssel, hogy már nyáron is lehessen ritkító halászatot végezni, így a folyamatos könnyítéssel a csökkenő vízszint nem érinti drámaian a halállományt. Az elmúlt évek alatt végzett munka gyümölcse talán tavaly érett be először. A 30 hektáron kialakított piaci haltermelés bevált, s emellett az ivadéknevelés és az egy-kétnyaras ponty előállítás is gazdaságos.

Ami a piacot illeti, Krisztián elégedett a jelenlegi állapotokkal. Éppen egy román ügyféllel tárgyalt a gazdaságvezető, aki már innét a dinnyési tükröst, pedig még csak

Szabó Krisztián

1–1,2 kilogrammosak a pontyok. Ugyanakkor sok a visszatérő vevő, akik minden évben innen szerzik be a szükségletüket. A piaci pontyra nagy az igény, talán azért is, mert kevesebb van az országban. A dinnyési tükröst hortobágyi fajtaból nemesítették, de az elmúlt évben elkezdődött a fajta vérfriessítése. A gondos munka meghozta eredményét, a hal ellenállóbb, a vágóparaméterek kedvezőbben alakulnak. Ez a hal ugyanúgy megállja a helyét a horgásztóban, mint a piacon. Arra pedig nagy gondot fordítanak, hogy ne legyen zsíros a hal.

Három éve sikerült helyben kialakítani egy kiskereskedelmi árusítást, mondhatnánk úgy is, hogy a tóparti árusítás Dinnyésen bejött. A vevők elsősorban a hal minősége miatt jönnek ide, s a zsírtalan pontyhús népszerűvé vált ezen a vidéken. Tavaly a bevétel 10 százaléka származott ebből az értékesítésből, de a gazdaságvezető reméli, hogy ez az érték tovább növekszik. A megtermelt piaci hal nagy részét a horgászok viszik el, áruházláncokkal, halárusító helyekkel még nincs kapcsolatuk, de tervezik, hogy a piacukat tovább bővítik.

A madár által okozott kár csökkentése napi feladat. A szokásos és megengedett riasztásokat egész évben végzik, s miután az ivadéknevelést a kisebb tavakban folytatják, azokat könnyebben és jól meg tudják védeni a madaraktól. Itt hatásos riasztásokat végezhetnek, míg a nagyobb tavaknál úgy előzik meg a problémát, hogy először a kétnyaras pontyot halásszák le. Tavaszig semmilyen halászatot nem szalajtanak el, ősszel a teletében tárolják a halat, amely szem előtt van mindvégig, így megvédhető a halállomány. Ennek ellenére természetesen akad továbbra is madárkár, a gémekekből 80–100 darab folyamatosan jelen volt a területen.

Aktuális témaként fogalmazódott meg, hogy Dinnyésen a pontyon kívül más halfajokkal is foglalkozni kell. A horgászpiacon erősen befolyásolja a termelést, s amilyen halfajra igény mutatkozik, azt meg kell próbálni előállítani. Egyre sűrűbben keresik a balint, a compót, a stillót, a keszegféléket.

Repül a dobóháló

Dinnyésen harmadik éve kísérleteznek a jászkeszeg horgász méretűvé nevelésével. Ez folyóvízi halfaj, de nagy előnye, hogy jól bírja a halászatot, és igen jó sporthal. S azt is tapasztalják, hogy a jászkeszeg jól ritkítja a razbóra állományt. Lám, a korábban értéktelennek, haszontalannak vélt hallal is érdemes ma már foglalkozni.

Orosz Sándor, a HALTERMOSZ ügyvezető elnöke felügyeli a tógazdaság munkáját. Örömmel nyugtázta a dicséretet. Az elődök a hatvanas évek második felében olyan helyre építették a tógazdaságot, amely vízzel jól ellátott területnek számított. Mára ez a helyzet jelentősen megváltozott, s ez is oka volt a negatív eredmények kialakulásának. Jó hír, hogy a megújított vízjogi üzemelési engedély – az új helyzetre is figyelemmel – tartalmazza azokat az engedélyeket, amelyek szükségesek a normál tógazdasági vízellátására. De ha egyszer nincs víz, akkor az engedély sem számít, s mindig fennállhat a vízhiány veszélye.

Jelentősen megváltozott a gazdálkodási filozófia, ami – úgy mond – Dinnyés stratégiai terve. Ez sem újkeletű, igazából tavaly már az új stratégia szerint mentek a dolgok. Az ivadéknevelésre létesült tógazdaság szerepe jelentősen megváltozott, mivel a szövetség tevékenysége is radikális változáson ment keresztül. Ma már ágazati érdekképviselői szervezetként működik, s a tagsága a magyar halászság zömét összefogja. A tagság többsége pedig önmagának állítja elő az ivadékot, de új ivadéknövelő kapacitások is létrejöttek, a túltermelést teremtve, így ez a piac Dinnyés számára rendkívül beszűkült.

A dinnyési termelési, technikai adottságok az elmúlt évtizedekben romlottak, amortizálódtak. Mára a berendezések többsége elavulttá vált, elmaradtak a fejlesztések. Sajnálatos, hogy még nem zárhatjuk le ezt a korszakot, mert ma is fennáll a fejlesztési kényszer. Az elnök bízik abban, hogy a megnyílt Halászati Operatív Program halászatfejlesztési, modernizálási pénzeszközeiből jelentősen javítható a helyzet. Ezért volt fontos, hogy a létező, hagyományait tekintve kiváló, anyagi alapjait tekintve meglehetősen labilis, vízgazdálkodási szempontból pedig kifejezetten bizonytalan tógazdaság döntően és első sorban az ott dolgozók áldozatkészségének, hozzáállásának, nem utolsósorban a tógazdaság vezetőjének elkötelezett hozzáállásának köszönhetően tavaly jó pénzügyi eredményeket ért el. Az ivadék-előállítás mellett a közvetlen lakossági értékesítést is megcélzó étkezési halelőállítás is folyik. A termelés tehát több lábra állt.

Feladat, hogy a fejlesztési lehetőségeket kihasználjuk, hangsúlyozta az elnök. Elsősorban a technológia megújítását tervezik, másodsorban a tógazdaság műszaki létesítményeinek a felújításán gondolkodnak, s harmadsorban a közvetlen munkafeltételeken is javítani szeretnének.

H. Gy.

Halgenomikai műhelytalálkozó Keszthelyen

Szeptember 10–12. között halgenomikai műhelytalálkozót rendeztek a Pannon Egyetem keszthelyi kampuszán. Erről kérdeztem Bercsényi Miklós professzort, a műhely szervezőjét.

• **A halgenomikából a halat ismerjük, de mi az a genomika?**

– A genomika az örökléstannak a manapság leggyorsabban fejlődő ága, az a tudomány, ami a gének, a DNS működésével, az élő szervezetek fejlődésének szabályozásával foglalkozik. A hal pedig úgy kapcsolódik a genomikához, hogy a halak, mint ősi gerincesek, igen jó modellállatai a kísérletezésnek. A halakon végzett kísérletek nem csupán, a halászok számára adnak fontos ismereteket, hanem az emberi gyógyításban is széleskörűen használható az itt megszerzett tudás.

• **Milyen halakon végzik a genomikai kísérleteket a kutatók?**

– Vannak olyan kísérletek, amiket a tógazdaságokban is tenyésztett fajokon végeznek, pl.: pontyong – amin legutóbb a mi csoportunk is dolgozott – azonban legtöbbször kisméretű akváriumi fajokkal, pl. zebradánióval vagy medakával kísérleteznek a kutatók.

• **Kik és milyen eredményekről számoltak be a rendezvényen?**

– Nagy örömről szolgált, hogy a terület legkitűnőbb ismerői jöttek el előadni és beszélgetni a kerekasztal, vagy halas bográc köré ülve. Rendkívül színvonalas előadást tartott Sass Miklós professzor (ELTE)

az apoptózis fejlődésbiológiai szerepéről, Lele Zsolt (KOKI) a halak speciális fejlődésbiológiájáról és Kovács Balázs (SZIE) a molekuláris markereknek a halbiológiában való alkalmazásáról. A Pannon Egyetem két címzetes egyetemi tanára, Jeney Zsigmond (HAKI) és Orbán László (Szingapúri Egyetem) a pontyfajták betegség-ellenálló képességéről, illetve a halakon folytatott funkcionális genomikáról beszéltek igazán érdekesen.

• **Ez nagyon szép, de mikor profitálhat ebből valamit a hazai haltenyésztő?**

– Egyes módszereket akár már ma is átvehet a tenyésztés. Például a fajtaminősítésnél a tesztelés sokkal korrektebbé, megbízhatóbbá, és főleg lényegesen olcsóbbá válhat azáltal, hogy a DNS alapú származás- vagy eredetvizsgálat segítségével mindjárt zenge kortól együtt, azonos tóban tarthatók majd a fajták. Sok fontos eredményt azonban valószínűleg csak a gyerekeink vagy unokáink használhatnak majd a gyakorlatban. Amikor a mi elődeink kísérleteztek, az általuk feltárt sok tudásnak csak egy részét használták fel közvetlenül a gazdaságban. Nagyon sok okos dolgot hagytak ránk, amit a mi korosztályunk már direktben hasznosítani tud. Szerencsére a halászok mostani derékhada is van olyan széles látókörű és nagylelkű, hogy támogatja a jövőt megalapozó kutatásokat. A műhelytalálkozó résztvevői nagyon hálásak azoknak a támogatóinknak, (Szegefish Kft., Aranyponty Zrt., Szarvasfish Kft., Tógazda Zrt., MÓHOSZ), akik anyagi hozzájárulásukkal (és jó szóval is) lehetővé tették a műhely megrendezését.

B. M.

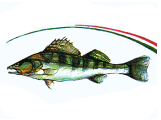
A III. Magyar Haltani Konferencia

A Magyar Haltani Társaság immár harmadik alkalommal szervezett országos tanácskozást a természetes vizek haltani kutatói és az eredményeik iránt érdeklődő közönség számára. A szeptember 11–12-én tartott konferenciának – az előzőekhez hasonlóan – most is a Debreceni Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karának Természetvédelmi, Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke adott otthont.

A kétnapos rendezvényen 20 előadás hangzott el, egyebek közt a Fertő, a Kis-Balaton és a Mura, illetve az ország keleti feléről a Tisza, a Bodrog és a Hernád vízrendszerének a halairól. Mellettük számos kisebb vízfolyás és csatorna vizsgálatáról is beszámoltak a kutatók, köztük a 2000. évi nagybányai cianidszennyezés kapcsán elhíresült Zázár folyó ma is zo-

morú állapotáról. Ökológiai, populációdinamikai, természetvédelmi és szaporodásbiológiai témák is szerepeltek a rendezvény programjában, de mellettük – egy gyakorló bírótól – az orvhalászat és orvhorgászat büntetőjogi megítéléséről is tájékoztatást kaptak a jelenlévők. Az előadásokat minden esetben megbeszélés követte, így a konferencia hasznos eszmecserekre, a tapasztalatok átadására is lehetőséget adott.

A konferencia anyagát – dolgozatok formájában – a társaság időszaki kiadványa, a Pisces Hungarici még ez évben elérhetővé fogja tenni azok számára is, akiknek nem áll módjában részt venni a tanácskozáson. A kötet iránt az mhtt@freemail.hu e-mail címen lehet érdeklődni.

A hazai pálya szabadsága

Lépéselőny ma magyar bank ügyfelének lenni. A Takarékszövetkezetek 100%-ban magyar tulajdonban vannak. A világ pénzügyi időjárásától független, saját betétállományuk teszi őket képessé arra, hogy hitelnyújtással legyenek partnereik hasznára.

A Takarékszövetkezetek szabadsága az Ön szabadsága.

Itt voltunk, itt vagyunk, itt leszünk.

MAGYAR TAKARÉKOK

www.magartakarekok.hu